

24247.35.5

Harvard College
Library

FROM THE BEQUEST OF
FRANCIS BROWN HAYES

Class of 1839

OF LEXINGTON, MASSACHUSETTS

24247.35.5

Harvard College
Library

FROM THE BEQUEST OF
FRANCIS BROWN HAYES

Class of 1839

OF LEXINGTON, MASSACHUSETTS

Pictura & inscriptio de muliere illa audace Attilam in
fugam conjiciente, cujus rei descriptionem infra
porism. VI. reperies.

ATTILAM. ANNO. CDLIV. FANATICA MULIER. IN. LICI. TRANSITU. CON-
STERNANTER. HORRENDE. INCLAMANS. RETRO. ATTILA.

CHRISTO SERVATORE ANNUENTE
DISSERTATIO ACADEMICA

De

SAGIS,

Sive Foeminis, commercium cum
malo Spiritu habentibus,

Das ist: Von denen

Sauberinnen und Beren,

E

CHRISTIANA PNEVMATHOLOGIA

desumpta,

E

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Maxime Reverendi, Amplissimi atque Excellentissimi

DN.D. VALENTINI ALBERTI,

P.P. Consistorii Assessoris, Academiae Decem-Viri, Collegii

B. Mariae Virginis Collegiati, Nationis Polonicae Senioris,

& Alumnorum Electoralium Ephori,

DN. PATRONI, PRÆCEPTORIS ET PROMOTORIS

omni observantia cultu atatem suspiciendi,

Publicae proposita ventilationi

Ad diem VI. Decembr. A. O. R. MDCXC.

AB AVTORE

CHRISTIANO Stridtbeckh,

Augustano, Phil. Baccal. & Mag. Cand.

LIPSIAE, Ann. MDCCXVI.

PROOEMIUM.

Etus est, inprimis à Pythagoricis olim & Platonice prolata probataque distinctio, qua Magiam Dæmoniacam in *Sageziar* & *Jon-jeiar* subdiviserunt. Illius nomen, utpote à Deo ipso petatum, est honorabilius; hujus detestabilius; quemadmodum etiam illa Magia alba, hæc nigra dicta fuit. Illa rem putabatur habere cum Dæmonibus bonis & beneficis; hæc cum hominibus demortuis & dæmonibus malis. Hinc illam licitam, hanc illicitam esse judicabant; priori deditos, laudabiles, alteri addictos, detestabiles vocabant; cum tamen *utrique ritibus fallacibus Demonum sint obstricti sub nominibus Angelorum*; quod est judicium *Augustini Lib. X. de Civ. Dei cap. 9. Ut satis mirari non possim, (inquo ego cum Vossio Lib. I. de Idolatr. cap. 8. in fine,) tantam fuisse superioribus seculis*

cæci-

Hayes Fund

coecitatem atque inscitiam, ut Salmantica & illa Magia
(Dæmoniaca nimirum, quæ à naturali & artificiosa est
distincta,) quam vocant *Seceyas*, & altera, quam *Jon-*
reias nominant, in Scholis publicis doceretur; quemad-
modum in 3. de natura Demonum tradit Job. Laurentius
Ananias, Theologus Tabernas, & ejus fide Georgius Ragu-
sejus, Theologus, Medicus & Philosophus Patavinus, Lib. II,
de divinat. epist. 6. Longè aliud mihi est propositum;
quando in hac Alma Nostra jam de Sagis publice differe-
re, measque de Magicis hisce Diaboli concubinis ac an-
cillis meditationes in cathedra Academica defendere in-
stitui. Absit, ut faveam iis, qui magiam foveant; aut,
ut artem eam doceam, quæ ipsum Diabolum agnoscit
Magistrum. Contra, Ethicos imitabor atque Medicos,
quorum illi de vitiis, hi de morbis agunt, ut utrisque
medeantur, & quomodo alii sibi cavere ab illis possint,
ostendant: Ita ego (quæ Tertulliani de spiritualibus nequi-
tia dictio est) non quidem socia conscientia sed inimica
scientia, has *pueros* fraudes nosse, nec invitatoria
operatione sed expugnatoria dominatione tractare volo, sic
ut Sagas, foedissimas illas Diaboli servas earumque Do-
minum ipsum magis magisque odisse incipiamus, omni-
que studio semper fugiamus. Verum autem est, quod
Jesuita Delrio in *Præloquio disquisitionum Magicarum* ob-
servat, Philosophos nimirum, Jurisconsultos ac Theo-
logos de hoc scripsisse argumento; dubium, an solus, de
quo gloriatur *ibid.* hoc commune tribus illis scientiis
stadium satis feliciter ingressus fuerit. Mihi tanta au-
dacia non est. Contentus ero, si ea, quæ de hac

materia Cathedræ Philosophicæ, & quidem Christianæ, summo jure competunt, breviter delibavero; relictis iis, quæ Theologiæ ac Jurisprudentiæ propria sunt, sublimiori aliorum disquisitioni. Tria vero, quibus illa omnia commodè comprehendi poterunt, constituam Capita: Primum *Onomatbologicum*, Secundum *Pragmatologicum*, Tertium *Porismaticum*. Faxit DEUS, diaboli omniumque ejus mancipiorum judex ac vindex acerrimus: Feliciter!

CAPUT I. ONOMATHOLOGICUM

§. I.

Saga dicitur à *sagire*, sicut audax ab audere, &c. *Sagire* verò idem est, ac acute sentire, apud *Ciceronem de Divin. Lib. I.* Hinc ibidem *sagæ* anus, quæ multa scire volunt. Improbabile non est, usu receptum fuisse olim adjectivum, *Sagus*, *a*, *um*, ut *præfagus*, *a*, *um*. Ita elliptice *Saga* diceretur, quasi mulier *saga* i. e. prudens, sapiens. Dixi: improbabile non esse; quemadmodum *Turnebus Saccam* Plauti probabiliter vertit in *Sagam Lib. IX. c. 10.* In vetustis enim exemplaribus, & quidem in *Amphit. Scen. I.* *Camerarius* testatus fuerat, lecta fuisse verba:

Hæc sola SACCAM mentem gestat meorum familiarium.
Quod cum crucem fixisset Interpretibus, optime illi visum fuit, dicere: *Sagam* in *Saccam* scribentium temeritate aut ignorantia (uti apud Jurisconsultos π , quod *Pandectas* denotabat, in ff. & *Odam* in *Cida* ap. *Statium Epiced. in Patrem, v. 95.* in *Notis Gevartii p. 233.*) abiisse. *Acronius* vult, *sagam* dici, quasi, quæ satis agat. Sed dum alludit ad nomen, ludit, & à vero etymo vocabuli recedit nimis. Nos, ut jamjam indicavimus, primam ety-

etymologiam ut optimam & ad nostrum scopum aptam agnoscimus, ac Veneficas sic dici dicimus, quia tempestates aliaque futura præfagire creduntur.

§. II. Actionum varietates varias etiam nominis pepererunt appellationes. Sic in Sacris Pandectis dicitur (a) talis mulier לילית *Esaia XXXIV v. 14.* Vulgata reddidit: *lamiam*, Lutherus: *der Robold*. Dicitur alias à לילי nox, & de Sagis usurpatur, quoniam noctivagæ evadant ac congressus suos nocturnu tempore instituant; imprimis autem loca obscura & deserta illis tribuuntur, ob frequentia in talibus locis comitia, ut infra audiemus. Nomen autem Robold de diabolis magis, & bestia, quæ obducta nocte in desertis clamat locis, quam de illis usurpatum invenimus; nec ea ratione huc spectat, quoniam cum Golem sive adjuncto malo angelo Judæorum in omnibus convenit, qui hominibus in servitutem vocatus diabolica præstat officia. Sed hac de re alibi. Quemadmodum etiam fabulam de prima Adami uxore, *Lili*, jam perspectam esse censeo, quam ex תלמוד in תרגום sive Paraphrases Chaldaicas Judæi retulerunt. Referunt nimirum hi fabularum autores & fautores ineptissimi, sapientes suos disputare super eo, quod scriptum est *Gen. I. creabatque DEUS hominem &c. creavit, inquam masculum & femellam; & deinde cap. II. Bonum non est, ut homo solus sit, ego ipsi adiutorium procurabo, quod circum eum sit.* Ibi quærunť sapientes isti scilicet, quo mulier illa prima, quæ cum Adamo creata fuerat *Gen. I.* abierit? respondentque, mulierem omnium primam *Lilin* vocatam, superbe de se sentientem, Viri sui dicto audientem esse noluisse, quod statuerit, eum non minus è terra conditum quam se ipsam. Hanc igitur Deum separavisse ab Adamo, eique aliam è corpore eius formatam adjunxisse, ut eum sequeretur, serviens illi, tanquam membrum corporis ejus, &c. De *Lili* autem sua mira fabulantur, quod nequaquam ab angelis à Deo missis potuerit adduci, ut marito reconciliaretur; quod mater sit dæmonum; & quod

infantibus recens natis insidiaretur, iis tantum exceptis, quibus alligatur schedula, in qua scripta sint nomina trium angelorum, qui ad ipsam à DEO missi fuerant, ut mandatum ejus ipsi declararent, quibus planum fecit, se non nocituram iis, qui in charta aut pergamento scripta gestarent nomina Senoi, Sammafenoi & Sammangeloph. *Qua deliramenta & portenta*, inquit doctissimus *Rivet* *Comment. in Genes. II. 24. Tom. I. Oper. p. 102.* postquam ea ex *Buxtorff. Synagog. Judaic. cap. 2.* sic retulerat, *non tam deridenda sunt, quam deploranda.* Foris itaque sit etiam illud Judæorum, quod aquid puerperas quatuor cubilis parietibus inscribunt, חוץ לילית *Foris lamia esto*, vel, ut alii volunt, circulum in lectum pingunt eique inscribunt: חוץ לילית *Adam, Eva, foris Lilith.* Foris, imo, procul profana hæc omnia!

§. III. (b) Sacræ literæ Sagam, quam Saulus in maxima constitutus angustia consuluit, nominant בעלת-איב *1. Samuel. 28. Dominam Pythonis*, aut juxta Vulgatam, *habentem Pythonem*, quæ operante diabolo imprimis oraculis inferviebat, & in antro sedebat, ex quo respondebat consultantibus. Est vero *Ab Oph*, inquit *Vossius in Etymolog. in voce Pythia, ὅφης, serpens*; qualis, stylo Biblico, Diabolus ipse; cujus illa domina rectius mancipium. *Cruciger in Harm. Ling. Card.* ab איב *inimicus*, derivat; esset hinc בעלת-איב *mulier inimici*, nempe infensissimi diaboli, ac Saga. Alias איב proprie significat utrem, lagenam, quibus vinum continetur, & deportatur, *Job. XXXII. v. 19. Schindl. Lex. p. 54. Buxt. p. 10.* Inde dictæ sic Pythonissæ, quod obsessæ veluti utres inflati turgescant, & spiritus immundus ex illarum ventre respondeat. Hinc Pythonici dicti communiter ventriloqui, ab *Origine 3. Periarth cap. 3. & contra Celsum; Chrysost. 1. Cor. 12. Oecum. Act. 16. & Tertull. 4. contra Marcion. cap. 25.* sicut speciatim illam Pythonissam, de qua *Act. 16.* ventriloquam *Augustinus* appellat. Sed de hoc aliisque Sagarum titulis, quos illis Hebræi tribuunt, videantur imprimis ipsi.

§. IV. Impuri hoc spiritus genus in hellenistica lingua à genere serpentis venenatissimi, quod aspida, vel draconem, nec non basiliscum dici, Fesselius habet, $\piύδων$ audit, & ex Hebraico descendit $\piύδων$ quod aspidem veneno valde infectum denotat. Vide præter *Vossium d. l. Max. Rev. D. Mabium in tractatu de Oracul. p. 25.* Apollo vero, cum, ut legitur apud poëtas, in prima infantia Pythonem sagittis interfecerit, Pythius imprimis dictus, deinde sacerdotes Pythiæ; & hinc saga, Pythonissæ. Quemadmodum etiam $\piύδων$, sagarum dominus, non tantum Delphis, sed in toto orbe passim respondit. Quis ignorat, sagam à Saule consultam habitasse Endore, quæ montana Hermonis urbs, propinqua castris, & è regione Sunæ septentrionem versus sita erat, uti *Bisselius Ruin. Dec. III. p. 183.* docet. Ancilla à Paulo restituta, atque $\piνέυμα \piύδων$ habens, Philippis, urbe in Macedonia sita, domino suo lucrum faciebat, *Act. XVI. v. 16.* ex qua sine dubio non solum vaticinando, sed etiam ægrotos sanando, dominus quæstum accipiebat. Taceo alia exempla. Hinc verò de ampliacione hujus vocis facile constat.

§. V. Præterea saga quoque $\Phiοιβάς$ dicitur, latine Phœba; quam *Chrysof. Comment. in 1. Corinth.* scribit sceminam fuisse, quæ in tripode sedens, expansa, malignum spiritum per inferna emissum, & per genitales partes subeuntem excipiens furore replebatur, ipsaque resolutis crinibus debacchabatur, ex ore spumas emittens, & sic furoris verba loquebatur. En, quàm quoad rem cum Pythonissa sic conveniat! Dicitur autem sic à Phœbo, qui pro Medicinæ inventore habetur, eamque sagæ vel maxime jactitant; vel etiam à Phœbe, hoc est, Luna; operationes enim sagarum nocturno tempore, ac cum $\Phiοιβή$ i. e. Luna, in cœli apparet hemisphærio, ut plurimum peraguntur.

§. VI. Apud Latinos cum Saga pari passu ambulat *Lamia*, cujus nominis scaturiginem nonnulli Latio vindicant,

nonnulli Græciæ. *Illorum* partem tenet Penotus, dicitque derivari à verbo *Lanio*, quia mordax, hic diaboli fœdus metaphoricè laniat & scindit baptismale fœdus, quid? proprie homines ipsos. *Hi* in duas partes abeunt. Alii à *λαμὸς*, animali muliebri facie, equinis pedibus, olim dicto *λαίμω*, quod magnum habeat guttur, & integros pueros & homines deglutire possit, descendere asserunt. Alii, & id rectissime, à nomine proprio Poëtis haud incognito petunt originem. *Diodorus Siculus Lib. XX. Biblioth. p. 778.* Reginam, inquit, *Lamiam* in radice montis spatiofo in antro degisse fabulantur: Cujus propter animi ferocitatem insequente tempore facies in belluinam fuit transformata. Exstinctis enim omnibus ejus liberis, casum hunc illa gravissime tulit, & invidens aliis matronis liberorum felicitatem, ex ulnis ipsarum abripi, & confestim necari jussit infantes. Quamobrem nostra etiamnum ætate fama de muliere ista permanet apud pueros, ejusque nomen summo illis est terrori. Cum vero ebrietati indulgeret, quidvis pro arbitrio citra inquisitionem faciendi licentiam dedit. Quoniam ergo nihil eorum, quæ tum in provincia gererentur, animadverteret sedulo, quasi non videret illa, creditum fuit. Propterea fabulati sunt quidam, quod oculos in maris apicem conjecerit, negligentiam vini abusu commissam in merum supra dictum, quasi hoc visum adimeret, transferentes. Videtur autem *Spinæus* digitum in illam *Lamiæ* cœcitatem intendere, cum in *Tranquill. animi p. 291. 339.* curiosos *Lamiis* comparat, quia domi scilicet cœcutiant, foris vero sint oculatissimi. Num autem *Beli* vel *Velli* (ut habet *D. Pott in tract. de coitu nefando pag. 1.*) & *Libyæ* filia *Lamia* dicta, aliàs insignis & formosa venefica, ab aliis Scriptoribus prodita, una eademque cum illa sit, non multum refert. Sufficit, pari crudelitate sagas etiam in homines sævire indeque non male *lamias* dici.

§. VII. Ab ave, *strige*, sagæ quoque *striges* nonnunquam dicuntur. Apte omnino. Quemadmodum enim avis illa rapax, nocturna & infausa à *Lucano* & *Seneca* salutatur,

nec

nec non in templis & desertis ædibus versatur notante *Franzio in Hist. animal. p. 623.* sic sagæ nocturnas & maxime infaustas hominibus peragunt operationes. Unde *Serenus Sammon:*

- - - - - *Pramit strix atra puellas.*

Nec alia sunt tenebrarum opera, quæ aliàs edunt.

§. IIX. Veneficarum atque maleficarum nomina in vulgus sunt nota. *Vole* vero nomen, haud æque usitatum, Danicæ incolas magicæ sacratis attribuisse, ex *Actis Erudit. Lips. an. 90. p. 35.* constat.

§. IX. Germanis, tam veteribus quam recentioribus, hic præstigiatoris infernalis fœtus *Häcksē* (*Here*) salutatur. Sunt, qui putant, dici eas ab *Hehen* seu *Heza*, regina quadam Amazonum, quam celebrem sagam tumore atque truculentia repletam fuisse ferunt, *Avent. L. 1. Zeil. in Tr. Hist. fol. 85.* Alii dici eam quasi *Hecatejam* volunt, ab *Hecate*, quæ ex *Perse*, *Solis* filio, nata ad venena mortifera conficienda summum impendit studium, ut docet *Diodor. Sicul. Libr. V. cap. 3.* Poëtæ aliàs etiam sæpe *Lunam*, cujus imprimis abutuntur lumine *Veneficæ*, per *Hecatem* intelligi volunt. Vid. *Virgil. Æneid. Libr. 6.* Huic *Hecati*. *Cyprianus Antiochenus*, magus, ante conversionem multos etiam sacravit, & immolavit infantes, uti confessio ipsa illius, *Expugnationi Orci Spitzeliana* annexa, loquitur pag. 794. Sed & *Hecuba*, quam mulierem iracundam, atque maledicam, postea in canem mutatam, fingunt Poëtæ, etymo haud inconvenienter videtur congruere. *Martinio in Lexico* dicitur ab *αἵμας*, i. e. sacra, scelestæ. Acutè, nec ineptè. Vult enim sacra & venerabilis esse, sed est sacra sive detestabilis.

§. X. Prolixè sic evolutis nominis scatebris, atque omissis paucissimis, atque per se planis, ut sunt *Unholden*, (& contrario, ab *Hulda* scilicet, uxore *Sallum*, cujus mentio fit 2. *Reg. XXII.* ut non nemini allubescit, dictæ) *Gabel-Neuter*, *Milch-Diebe*, böse Leute, *Wettermacherinn*; vel uno tantum verbo homonymiam subjungimus, quam, cum nullius mo-

menti sit, huc usque reservavimus. . Pervetustam autem gentem Sax. circa ortus fere initium sagarum nomine ab historicis Romanis, aliisque fuisse notatam legimus, quam appellationem vestituri eos debuisse perhibet *Sigmund von Bruck Sächs. Helden-Saal p. 29.* Hungarorum & Polonorum enim instar id temporis Saxones vestibus contecti erant, quæ ex quadrato constabant panno, atque duabus prioribus extremitatibus collo alligabantur; unde altera etiam fuit æquipollens denominatio. Saga enim nonnunquam etiam idem est, quod sagum; vestis autem erat militaris saga, quæ tyronibus militiæ, uti forsan hodie die Lieberey, dabatur; nec homines solum, sed equi etiam campestres ea ornabantur. Tali saga equum pretiosum, qui in Heliodorum immittebatur, exornatum fuisse, *cap. 3. Maccabæor. II.* refert; dicitur enim *vers. 25. καλλίστην οὐρανὸν ἀγορεύον*, quo tegmen illius præstans ac pulcherrimum insignitur.

CAPVT II. PRAGMATOLOGICUM.

§. I.

NE autem in cortice hæere videamur, proprius jam Sagis nos accingimus, atque Definitionem, quæ rei essentiam optime omnium aperit, aggredimur. *Bodinus* definit *Cap. I. Lib. I. Demon.* sagam, quod sit, quæ sciens ac volens mediis diabolicis studet, intenditque conatum suum in actum deducere, atque eo aliquid lucrari.

§. II. Nos plenius sic: SAGA est fœmina vel marito nondum ligata, vel conrupta, vel à maritali vinculo jam soluta; quæ fœdus horrendum, aut ipsa, aut per interpretem cum diabolo, subscriptione nominis sui proprio sanguine aut aliter facta, aut nuda promissione ad certum vel incertum tempus init; Cujus dein opera futura præagit, mirabilia facit, damnaque tum hominibus tum brutis ut & segeti ac similibus rebus, per-

permittente solum DEO, infligit, conventibus certis diabolicis ad tempus interest, nefandum in morem diabolo coire, prolemque parere videtur.

§. III. Multas alias adhuc possemus proferre definitiones, si *Besoldi*, *Thummi*, *Carpzovi*, aliorumque vellemus describere, ne autem Lectori nauseam pariamus, neque ex varia earum differentia modum tractandi obscurum reddamus, in una illa persistemus, ejusque singula membra percurremus.

§. IV. Ἀπὸ τῶν βαλῆδων autem rem orsurī, Subjectum primum inspiciamus. Diximus autem Sagam esse sexui muliebri addictam. Imus quidem non inficias, eadem fere descriptione magos etiam posse notari; interim majorem numerum sexum muliebrem in hac diabolica communione habere constat; quemadmodum multa etiam grandiora & pejora ab his quam illis perpetrata esse passim legimus. Unde autem eveniat, quod adversarius ille nequissimus, ac prædator stygius Diabolus, magis sexum muliebrem in societatem suam studeat perducere, videtur esse in aprico. Genus enim muliebri natura imbecillius, simpliciusque, & minus vel cavere infidias, vel intelligere astuta consilia, vel reniti impulsui, vel commissa celare potest. Præterea ad permovendos & persuadendos alios accommodatoria, pluraque habet adjumenta, ut verbis *Max. Rever. D. Mæbii* (*de Orac. C. 2. p. 28.*) utar. In limine statim sacrarum Pandectarum mulierem à Diabolo Evam seductam atque facillimo modo corruptam esse invenimus; quare Patribus, haud incommode ob effata nonnulla in mulieres duriora, possumus dicam scribere; hunc enim ad fontem, malitiæ scil. proclivitatem, ἀναμυστήτως respicientes, scripta dictaque protulerunt sexum hunc minus collaudantia. *Ambrosius*, mulierem januam Diaboli, viam iniquitatis, scorpii percussione appellat; *Chrysostomus*: Omni malo pejus malum, malum nimirum intolerabile, viperam immedicabilem, venenum insanabile: Quippe quæ amicitia inimica, inévitable poena, naturalis

turalis tentatio, mali denique natura, sed boni colore depicta est. Vide sis plura apud *Stengel. de Matrim. p. 33.* Quæ etiam sexus hujus conditio plurimos Patrum à connubio forte deteruit. Sed id hujus non est loci.

§. V. Ad imbecillitatem verò sexus sequioris dum respicimus, non negamus, paupertatem fœminas nonnunquam eò abducere, ut de DEO, quasi eos repudiarit, curamque ipsarum deposuerit, iniquam concipiant sententiam; quare Pluto ille stygius deficiente sic animo, montes aureos (ut ajunt) illis, si suæ se associent societati, promittit, atque operam suam offert. Sollicitationibus his auratis miseræ mulliculæ, quæ aliàs avaritia ardent, aurem præbentes, libenter ac sponte se suæque Diabolo mancipant, ac ad servitium ejus se offerunt.

§. VI. Nec male etiam eos sentire puto, qui Diabolum plures fœminas quam viros in societatem suam pertrahere dicunt per libidinem nonnullarum nimiam, ut eo melius eam explere possint; quo laqueo irretitam fuisse Viadanam & aliàs, refert Vindelicæ decus *Spizelius in zerstörter Macht der Finst. P. I. pag. 4.* quem ob beatissimum filii, optimi & literatissimi Theophili, decessum, in magna constitutum animi perturbatione divina benignitas sustentare ac refocillare velit! Uxores verò præ aliis eligit, ut blandimentis illarum mariti etiam & liberi ad artes diabolicas addiscendas instigentur, & excitentur. Quod stratagema jam olim ipsum exercuisse, historia lapsus Adami testatur.

§. VII. Negamus autem ac pernegamus, providentiam DEI esse in culpa, qui sicuti Satanæ nonnunquam in creaturas tantum ignobiliore permiserit facultatem, ut in porcos Matth. IIX. v. 31. muscas, serpentes & similes; ita & arte venefica sexum sequiorem tingi concedat. Absit, de D. O. M. qui ad imaginem suam etiam mulierem produxit, hanc asserere impietatem! Cum enim DEUS omnia fecerit bona, mulierem etiam ad bonitatem, non ut organon ejusmodi diabolicum esset, creavit.

§. IIX. Diabolo potius hic imputanda omnia; quamquam nec hic facile aliquem ad suum cogit servitium; potius plerumque liberrimus est sagarum consensus, nec Diabolus ultra blanditias ac varii inescandi generis occasiones aliquid adhibet. Contradicunt quidem hac in parte Wierius ac Remigius, existimantes, si blanditiæ aliquando non proficiant, minis eum gravissimis denegatum mancipium impetere atque impetrare. Exemplum hic sistit in Alexia Driega (vide Avunculi æterno cultu colendi *Felicem Literatum* p. 160. *seqq.* & *Expugnationem Orci*. p. 167.) Sed nullo modo consensum coactum esse dicimus; in principio enim statim aures patientes dare præstigiatori non debuissent, nec Diaboli pestilens hoc conamen celare, sed fide & pietate claris hominibus, quo melius resistere potuissent, indicare. Accedit quod raritas & infrequentia, certum aliquid de coactione hac dicere non permittat; per facile enim circumstantia una omissa atque non adnotata totum potuit permutare actum. Quid? quod vero simile sit illud universale: *Satanam non cogere invitum*, dicente *Augustino*, apud supra laudatum in *Expugn. Orci* p. 28. *sq.*

§. IX. In triplici vitæ statu genus hoc Plutonis, vel nondum ligato, vel conjugali, vel soluto degere atque operationes suas exercere diximus. Multæ enim à matribus diabolicis post ortum statim ad Orcum destinantur, ita ut in infantia & adolescentia varia magiæ jam edant specimina. *Casp. Schottus in Physica curiosa* pag. 164. refert, puellam quandam in decimo ætatis suæ anno pluviam, grandines & alia excitare potuisse, atque interroganti patri respondisse, didicisse se hæc ex matre. Similiter Johanna Harwilleria An. 1578. ingenue fatebatur, se à duodecimo ætatis suæ anno diabolo (qui specie hominis atri staturam humanam excedentis apparuisset) à matre fuisse oblatam atque desponsatam; uti pluribus memoriæ prodidit *Bodinus in Prasat. Daemon.* pag. m. 2. & ex illo Ecclesiæ Christianæ splendidum sidus jam memoratum in *Felici suo Literato* pag. 159.

pag. 159. seq. qui nunquam satis deprædicandus Autor in *Expugnat. Orci*, stupenda de magia ante paucos annos in Suecia imprimis grassante perhibet. Vide plura p. 172. seqq. Speciatim vero p. 126. meminit puellæ, quæ, cum ad rogam damnaretur, in castello Roux regionis Berry, palam matrem incusaverit, ob institutionem in arte hac diabolica. Alia Saga tres filias & filium ad Satanicum opus perduxit p. 131.

§. X. Nonnunquam matres hujus farinae atroque carbone notandæ, peiores sunt matre Pausaniæ, quæ ad includendum filium, lapidem ad introitum ædis attulisse perhibetur. Si enim ex Amasio suo Diabolo intelligant, liberos in pacto Satânico minus perturbaturos esse, violentes illis injiciunt manus, & vi aut fraude corpus eorum, vitamque perdunt. Sicut enim olim Cananæi à cultu religioso veri DEI alieni Molocho, Idolo æneo, capite vitulino, reliquo corpore hominis formâ, Lyra no teste, infantes in sacris faciebant: Ita hæc matres, ab omni affectu materno alienæ, animam cum lædere non possunt, corpus occidunt, atque vel in ipso utero, antequam usuram hujus lucis capiunt, aut statim post partum liberos suos enecant, atque Diabolo in holocaustum offerunt. Quem Saxonici quondam Papiniani *Criminalia* non latent, nobis τὰν αὐτοῦ hoc concedet. Memorat enim ille, Anno 1582. contigisse, ut Saga quædam inter tormina falsa sit, Malprichæ infantem in olla se coxisse, atque in omnium diabolorum nomine sacrasse, quo citius emoreretur. Valde enim Diabolus hisce delectatur sacrificiis, nec gratius quicquam ferè ei præstari potest, ut Polyhistor insignis in *Expugnat. Orci* pluribus testatur p. 349.

§. XI. Superfedeo alia adhuc adducere exempla, cum infra etiam hac de re differendi detur occasio. Non infantes autem solum ad hæc cacangeli adducuntur sodalitia; majores etiam natu seducere atque ad se trahere studet. Heu quantus & satis amplius in historicis campus apparet! è quo numerum ingentem de mediæ ætatis hominibus, qui in adolescentia con-

for-

foederationem nefandam inierunt, depromere possemus. Ancillam *B. Waltheri* loco omnium proferamus: Illa, referente charo Ecclesiae Christi pignore *Spizelio*, Satanicis suis vexationibus virum hunc de Ecclesia Christi meritissimum affligere non erubuit. Videatur honorificum Templi honoris scriptum *p. 274.* Johanna d' Arques, vulgo la Pucella d' Orleans dicta & 1429. Londini combusta, si esset evictum, quod nonnulli produnt, & Angli affirmabant, sagam eam fuisse, exemplum etiam virginis diabolo desponsatae nobis praeberet; quam tamen historiam infra pluribus excutiemus. Multae autem per fascinationem, etiam in adolescentia capiuntur & decipiuntur; cum diabolus sagis cooperantibus mirabili modo poros corporis aperit, atque res ad id conducentes immittit; ut pluribus illustrat saepius citata *Expugnatio Orci p. 428.*

§. XII. Si jam exspatiamur ulterius atque in nuptas inquirimus, haud exiguus sagarum nobis se offert numerus. Nonnullae enim in matrimonio statim peractis nuptiis; quaedam vero, postquam unam alteramque enixae fuerunt prolem, uno alteroque actu mirando se prodiderunt. *Heerm. Gahauf.* scribit, veneficam quandam confessam esse, postquam primo die nuptiarum cum novo marito consuevisset, altera nocte diabolum cum ipsa fuisse congressum. Mulier quaedam Sabinensis, scribente *Del-Rio ex Gbirlando, Lib. II. de sort. q. 2.* maritum, qui in suspicionem de ea venerat, verumque fustibus tandem expresserat, ad congregationes suas adduxit, suaeque omnia illi ex indulgentia Satanae patefecit. De Medea regina Jasoni desponsata historiae multum loquuntur. Illa enim sagarum quasi primiceria multa peregit nefanda, brutis ac hominibus, quantum potuit, intulit damnum. Quem fugit dilaceratio illa crudelissima infantis filiae Glaucae regis Creonis? Illa enim vindictae studiosa ob aversum Jasonem procum, & Creonis filiae matrimonii vinculo conglutinatum, enecando innocentissimum, virum iracundiae evomuit; *Bodinus Lib. I. Dam. c. 1.*

§. XIII. Fatemur autem, maritos talium uxorum hac labe sæpius esse contaminatos, mirumque omnibus posse videri, si liberi matris aufugiant illecebras, nec Satanicis impulsio- nibus relinquunt locum. Imò multi sentiunt, magos, qui tempore Pharaonis, regis Ægyptiaci, & Nebucadnezaris, re- gis Chaldæorum, Babeli extitere, in matrimonio habuisse sa- gas, quarum concubitu perditum hoc hominum genus fimbri- as suas latius extenderit.

§. XIV. Solutarum denique à maritali vinculo si vel- lemus recensere catalogum, ac potissimas saltim extremis, ut ajunt, digitis attingere, numerum ingentem, imo innumera- bilem colligeremus. Paupertas enim, solitudo, libido & aliæ viduitatis sæpius pedissequæ, muliercularum inflammant ani- mos atque impellunt, ut posthabita Numinis reverentia socie- tatem diaboli ambient, qui tenebricosus Lucifer illis quam ci- tissime præsto est, easque infinitis pollicitationibus ad studium & servitium incitat, quibus vincuntur ac perduntur. In vidua- rum autem harum sodalitio dantur matres, nutrices, obstetri- ces & ancillæ decrepitæ, quæ liberorum curam habere debent. Talis mater, Frotonis, Daniæ Regis tempore extitit. Rex enim ille justitiæ tenacissimus legem severissimam de pœna in fures exercenda tulerat, atque sine discrimine quemlibet hujus cri- minis reum in furcam, porcorum instar perforatis pedibus, una cum lupo agi jusserat, uti *Joh. Isaac. Pontan. rer. Danic. P.I. p.23.* perhibet. Secuta verò est è severissima hac animadversione se- curitas ingens, ita ut quilibet pecuniam in loco publico colloca- re, deque ea non furripienda certus esse potuerit; imo rex ipse magnam auri summam in via regia sepi imposuit, quæ intacta per totum annum & ultra permanfit. Tandem autem vetula magiæ addicta suadet filiis, ut aurum hoc abripiant; se enim ab omni pœna illos liberaturam esse. Dicto matris obsequen- tes filii aurum furantur, ast interjecto tempore à rege exploran- tur. Rex zelo permotus viam ingressus, singulari supplicio

licentiam hanc mactare constituit. Saga regem appropinquare videns; se in vaccam, filios in iuvencos grandes transmutat. Interea regis satellites in toto illo tractu omnia peruestigant, nec quicquam exceptis his brutis inveniunt. Rex autem cupide in vehiculo eventum expectans, descendit, atque ipse reos siue fures inquirere allaborat, cum autem in prato herbaque recumberet, saga occasionem arripiens, in regem repente proflit, cornuque in latus ejus adeo intorquet, ut ex vulnere spiritum emittere necesse habuerit. Vide sis *Petr. Danais Disp. de jur. mer. imper. p. 25.*

§. XV. Nutrices certe non paucae saepius infantes Satánico suo genio infestant, ipsoque lacte venenum iis suum infundunt, vel si nutricis operam ob ætatem provecctam ipsæ suscipere non possunt, nutrices infantum, quæ alimentum ipsis debent præbere, exsiccant, quo saepius fame illis sit pereundum, uti *Ghirlandus de Sort. q. 6. n. 13.* pluribus docet.

§. XVI. Quantus obstetricum numerus jam gehennam ob crudelissima infanticidia inhabitat! Certe si ullius mulieris conditio Diabolo ad inserviendum allubescit, obstetricum genus ferventissime amat. Illæ enim variis & innumeris modis generi humano obesse & infantes aut in partu, aut post partum, nemine animadvertente, trucidare queunt. Possemus multas paucos ante annos Vulcano consecratas exempli loco afferre, quæ acicularum impressione, suffocatione aut aliis modis, sanguinem & vitam infantum petierunt; sed duo ex *Spengeri Mall. malef. p. 2. Lib. I. cap. 3.* adduxisse sufficiat. Refert autem ille, obstetrices duas in Episcopatu Basileensi concrematas fuisse, eo quod una quadringentos, altera innumerabiles pueros, recentes ab utero interfecissent, inditis clam in eorum capita grandioribus aciculis. Et præterito seculo Comes quidam superioris Germaniæ octo Veneficas, quæ 140. infantes vita spoliaverant, Vulcano consecravit. His à Diabolo, non à DEO exstruuntur ædes, rogosque tandem illarum sepulcrum atque interitus.

Melioris notæ erant *Egyptiæ* obstetrices: Illæ enim pueris vitam condonabant, non eripiebant. Quare etiam DEUS domos illis extruxit, easque variis beneficiis affecit. Utinam, spurcissimum hoc orci genus illud attenderet, nec mendacii patri fidem adeo haberet!

§. XVII. Anus tandem quod attinet, non exigua earum etiam est copia, quæ vinculo Plutonis sunt ligatæ, eique obligatæ. Horrendum & tragicum fane casum Theologus per totum Christianum orbem Celeberrimus *B. Dannhauerus* recenset, cujus relationem primoribus saltim labiis gustabimus: Fuit saga quædam, & ut circumstantiæ indicant, famula, & nutrix prænobilis alicujus familiæ decrepita, Maria Sprawelin dicta, quam diabolus ed adegit, ut Anno 1650. d. 11. Septembris in pago Nobilis alicujus, dicto Plosheim, non multum ab Argentina distante, prænobilem atque piam adolescentulam, in decimo ætatis anno misere fascinaret: Nucem enim venenatam ab amasio stygio acceptam formellæ illi dedit, atque ut comedit, variis modis persuasit. Quam primum autem nucis partem gustavit, reliquam projecit atque acerbissimum statim sensit dolorem, qui postea etiam ingravescibat, piamque puellam miserrime excruciebat. Stant comæ, cum prolixam summi Theologi relationem mecum cogito, quo luculentum omnino testimonium perhibet, Diabolum multa atque nefanda per hæc organa sua posse perpetrare. Vide sis plar in *Dannh. Scheid-und Absag-Brieff*. Talis fermenti etiam Anna Haffnerin, vulgo Mülserin appellata, fuisse videtur, quæ tres abducebat ad Satanam filios; in *Expugn. Orci* p. 364.

§. XVIII. Exoluto atque recensito hætenus subjecto, in modum nunc inquiremus, quo in societatem hanc pestilentissimam sagæ perveniunt. Diximus autem supra, hoc peragi fœdere horrendo. Quemadmodum autem princeps ille tenebrarum Diabolus in plurimis simiam DEI agit; ita in hoc negotio se talem exhibet. Cum enim Christiani per baptismum, for-
du

duſ cum Sancta Triade pangant, atque per totam vitam cultui divino adhærere ſe velle per ſuſceptores ſuos profiteantur; ſimiliter antiquus ille ſerpens ſuos novitios non admittit ante præſtitum homagium, atque peractam factionem. Sicuti autem non una ſe nobis offerebat ſubjecti forma; Ita pactum hoc non uno, ſed pro conditione ſubjecti vario peragitur modo. Diſpeſcunt nonnulli horrendum hoc pactum in expreſſum & tacitum. *Expreſſum* dicunt eſſe, quando ſagæ expreſſis verbis, aut ſcriptis Vejovi infernali ſe mancipant, DEO creatori ſuo, Chriſto JESU redemptori, & Sp. S. ductori renunciant, & cultum DEI Trinunius ejurant. Hoc autem iterum fit vel publice, vel privatim. *Publice* peragitur in mortem publicorum homagiorum. Quemadmodum enim quando princeps à ſubditis ſuis homagium accipit, multi ſatellites cum eo conveniunt, actusque magna cum ſolennitate celebratur; eodem etiam modo publicum fœdus, quod ſagæ feriunt, in ſolenni fit congregatione ſagarum, magorumque, nec non certis nocturnis horis à Dæmone conſtitutis. *Privatum* ſimiliter fit expreſſo cum Dæmone pacto, & cum juramento, excluſa ſaltim omni ſolennitate pariter ac hominum cœtu remoto. *Tacitum* pactum præſtant nuda ſtipulatione, atque pollicitatione, quandoquidem Chriſtum non ſtatim abnegant, interim tamen miniſterio Dæmonis utuntur. *Delrio in diſquiſitionibus ſuis magicis* hujusmodi nefariæ factionis triplicem modum eſſe & rationem, dicit. *Primus* inquit modus fit ſolennitate varia, & ipſi Cacodæmoni viſibiliter in corporea aliqua forma apparenti, coram teſtibus fidelitas promittitur. Ejusmodi pactum inivit nobilis ille ditio- nis Leodicenſis, narrante Cæſario Heiſtarbacenſi, ubi dæmon loquens audiebatur, ſed non cernebatur, cui (divitias honores- que ampliſſimos promittenti) miſer homagium præſtitit, ſu- umque abnegavit creatorem. *Secundus* modus per libellum fit ſupplicem, quem Diabolo gehennæ Candidati exhibere haud verentur, qua ratione noſtra ætate Mantenſes in Normandia Magi libellum conſcripſerant Sibyllis, magiæ necromantiæ

præsidibus eum oblaturi, cuius summa: Se orare Dominas, uti dignentur liberos suos magicos consecrare, ut mali spiritus per omnia ipsis obediant, ut supplices reddantur tuti à iudicum insidiis & punctione, ut cœpta omnia & studia illis prospere in aulis & amicitiiis Principum succedant, denique ne inimici ipsis nocere possint; vicissim polliceri sese, quod prædictas Sibyllas pro Dominabus & principibus suis perpetuo sint habituri, & quotannis animas eis oblaturi &c. Hos tamen supplices omnes cum ipsis liberis captos, & Parisiis combustos fuisse Crespetus Lib. de odio Satanæ narravit. *Tertius* denique modus initur per vicarium, magnum videlicet, vel tertium aliquem, cum paciscens dæmonis aspectum vel colloquium quidem reformidat, auxilium tamen ejus opemque per alium anxie efflagitat. Primum adductum modum ad pactum publicum referimus, secundum & tertium privato annumeramus. Quemadmodum autem fieri assolet, ut qui in mancipium alicujus veniunt, certo aliquo caractere, aut singulari vestitu notentur, quo quilibet intelligat cujus sint mancipia: Similiter princeps aëris, adversarius ille nequissimus, mancipiis suis certam innuere notam assolet, quo eo sanctius juramentum præstitum observent, atque conservent.

§. XIX. Volunt nonnulli, impressionem notæ non semper esse necessariam; sed eum solum eas notare, quas metuit, ne cultum suum deserant atque ab eo desciscant. Probabilius autem mihi videtur, nullam earum exclusam esse, cui non stigma aliquod imprefferit. Evenit autem frequentissime, ut ea, quam inde accipiunt, cicatrix, sit exsanguis, ut ne acus quidem altissime immissa aut dolorem faciat, aut sanguinis minimum eliciat. *Nic. Remigius in Dæmonolatria* sua luculentum hac de re præbet specimen; *Lib. I. c. 5.* *Non ita pridem, inquit, hoc Spinali re ipsa fuit comprobatum. Nam cum Isabella Pandæa ibi ob sortilegii crimen comprehensa, urbis præfecto partem corporis sui a dæmone inscriptam indicavit, subiit ei in*
ani-

animum experiri, verumne id esset, quod de ejusmodi stupore ferrebatur; ergo jussit in eam aciculam penitissime infigi, quod cum in satis magna hominum frequentia esset factum, & incruentum omnino vulnus apperuit, & nullum saga doloris minimi indicium aspicientibus dedit. Similiter Petrus Gregorius in Synt. J. Un. Libr. 34. cap. 21. testatur, quod Tholosæ anno 1577. plusquam quadringentæ veneficæ ad supplicium protractæ sint, quarum pars Vulcano sacrata, pars aliis tormentis sublata fuerint, & quod mirum, omnes illæ à diabolo notam inustam certo loco habebant. Multa de hac inustione loquitur *Expugnatio Orci* p. 232. 277. seqq. nunquam satis laudandi scriptoris. Volunt autem nonnulli, tastante Remigio, hanc inustionem fieri in signum perpetuæ servitutis, alii ne horam sabbati negligant. Unius autem rei & hîc plures esse possunt fines.

§. XX. De anno, quo fœdus hoc pangatur, non est, quod multis differamus, siquidem in evolutione subjecti jam aliquam injecimus temporis mentionem. Diximus autem, in qualibet ætate sæpius evenire, ut dæmoni se mancipient. *Gæhaus.* in processu contra *Sagas* meminit, puellam IX. annorum per novercam ad id adductam fuisse. *Carpzov.* aliquam dictam *Bo-gelmarsche* allegat, quæ ad 86. ætatis annum fœdere hoc nequissimo fuit ligata. Quis itaque annum præcise determinare aufit.

§. XXI. Potius subscriptionem intueamur. Dicimus autem eam fieri vel proprio sanguine, vel alio liquore. Singula ferme pacta humana corroborantur subscriptione, atque ex utraque parte, quo eo sanctius omnia servantur, à consentientibus nomina adscribuntur; eodem etiam modo vetustus ille veterator pacta sua, ne statim fiant irrita, sigillo subscriptionis corroborat, ut statim habeat, quod eis, si pacto stare noliint, monstrare atque ante oculos ponere possit. Experientia etiam (optima testis) sæpius nos docuit, licet conversio sagarum in se non sit difficilis, pactum tamen subscriptione signatum eam

eam reddidisse difficiliorem. Tantum & hic valet, quamquam stultissima. persuasio!

§. XXII. Subscriptio autem sapissime peragitur proprio sanguine. Quemadmodum enim Christiani per fœdus baptismale sanguine Christi sunt notati atque conspersi, ut omnem spem & totius fiduciæ certitudinem in pretioso illo sanguine ponant: ita conculcator ejus pessimus, diabolus, nullo modo eum magis conspurcare atque irritum facere tentat, quam subscriptione hac sanguinea. Exposcit autem hanc tam ab adultis, quam minorennibus. Sic Augustæ referebat *Joseph Egmond. Schultz*, se anno 1671. d. 15. Maji sanguine proprio tinctum manuscriptum, in membrana, nomine picto, obvolutoque muccinio, in media nocte, cum hora undecima & duodecima agebatur, in compitum jecisse, atque pactum sic corroborasse. Similiter in relatione de magia in Suecia ante paucos annos ibidem multis cum liberis peracta dicitur: fatanam liberos seorsim fumere, atque fronti notam inurere, vel in sinistra lædere digitum parvum, ex eoque aut ipsum, aut per sagam, sanguinis aliquam elicere partem, magnoque intincto calamo nomen infernali suo inscribere protocollo; de quo etiam videtur *Max. Rever. Spizel. in Expugn. Orci p. 178. seq. 274. 357.* Nonnunquam etiam sibi desponsatas eo adegit, ut, si ob dolorem sanguinem elicere ipsæ nolint, tamen leviter ab ipso aut saga vulnerato membro aliquo, sanguinem accipiant, eoque nomina sua subscribant. Sic de infausto illo Fausto *Widmannus* refert, proprio sanguine ex leviter vulnerato pollice emisso illum se totum diabolo adscripsisse Deoque repudium misisse. Ne autem saga aliqua huic subscriptioni se subtrahat, aut impotentiam in pingendo literas objiciat, non multos verborum querit anfractus, sed saltim lineolas aliquas, quamdiu operam illi spondeant, certo jubet pingere numero, & hæc imperitorum subscriptio illi cum peritorum est æquivalens, adeo, ut sæpius lineolis hisce ductis & sibi traditis imprimis illiteratos quasi

fræ.

frano regat, &, ne deficient, terreat. Horrendam Magdalenæ de Palud coram mago insigni, Ludovico Gaufredo, abdicationem à cœtu Christiano sæpius laudatus scriptor perhibet *cit. loc. pag. 237.* Idem meminit, fieri etiam quandoque, ut duplex tradatur scriptum *p. 254.* Contra, nuda promissione nonnunquam, præsertim si candidatæ à juramento nimio opere abhorrent, est contentus; mille nimirum fraudum artifex, & per *συγκατάθεσιν* omnibus se conformare non nescius, modo miseros homines decipere sic possit.

§. XXIII. Subscriptio autem hæc & præmissio, ad certum vel incertum extendit tempus. Si ad certum, diabolus spondet, se tamdiu ad omnia perpetranda & efficienda fore adjuumento; ne operationes earum detegantur curare, easque in singulis ad nutum beatas reddere velle; nunquam per hunc temporis cursum illas destitutas fore pecunia; omnia jucunditatis atque fortunæ oblectamenta semper futura esse paratissima. Ex altera parte saga spondet, post præterlapsum tempus corpus atque animam sponte gehennæ se oblaturam, seque æternum ejus velle fieri mancipium. Ex hac designatione nonnunquam terror nascitur ille magnus, in quem cum videant tempus destinatum esse præterlapsum, incidunt. Magnus ille *B. Carpzovius* etiam hac in parte nos informat; adducit enim *in Criminal. suis P. I. quest. 50.* sagam, quæ ad sexennium diabolo se obligaverat, non nudam saltim adhibuisse illam assertionem, sed proprio etiam sanguine sex lineolas duxisse, quæ sex significare annos debuissent. Nonnunquam verò incertum deputatur tempus, atque hoc in pacto tacito potissimum, evenire videtur. Ne enim infernalis Draco jacturam ullius mancipii patiat, pactum vario modo mitigare, atque emollire studet. Vide exemplum apud eundem *in Criminal. de l. n. 29.*

§. XXIV. Initiationis autem actum sic perlustravimus. Jam effectum & quid gehennæ illi Candidatæ efficere conentur, contemplemur. Jactant autem sæpissime præscientiam futu-

D

rorum,

rorum, imprimis quando sint oriundæ tempestates, tonitrua & grandines; nonnunquam autem etiam amissa aut furto ablata consulentibus possunt patefacere; colligunt etiam interdum ex hominis vultu, quemadmodum Cingari, secundam aut adversam fortunam imminentem. Nominis nimirum omen habere volunt, sagæ supra dictæ, quia sagire h. e. præfagire & vaticinari audent; unde etiam in nostris regionibus à nonnullis *weise Frauen*, dici amant. Sine ulla verò difficultate ex futuris atque contingentibus illa, quæ ab ipsis dependent, prædicere possunt. Cum enim talia, juvante diabolo, perficiant ipsæ, sciunt optime, ubi & circa quod tempus ciere tempestates debeant, atque cum certum tempus illius ab ipso sit indicatum facillime hoc præfagire possunt. DEUS tamen, cujus permissione opus habent, pro bonitate ac sapientia sua, exceptionem, quoties vult, facere omnemque conatum illarum frustrare potest. Facile itidem hominibus vela fortunæ pandere possunt; cum enim magister illarum facile ex antea peractis futura prævidere possit, sibi sacratas de illis certiores facit, ut quid mali sit timendum, quid boni sperandum sciant, & prædicant. Sic Saga, quæ habitabat Endor, à Saule consultata, præfagiebat interitum ejus in crastinum; Diabolum enim Sauli animus, in desperationem actus, nec non Philistæorum ingens copia & apparatus ad prælium ineundum haud latebat; unde quid propediem immineret, conjecturâ poterat assequi, & per sagam prædicere. Quemadmodum autem homo ex signis cœli statum vitæ suæ sine temeritate, quid? sine impietate minime potest pervestigare, cum ab ipso Christo *Luc. XII. 29. τὸ μὲλεωπεῖσθε* De hoc est, speculatio superstitiosa cœli, sive ut Lutherus vertit, das hochherschahren sit prohibitum; uti egregiè de hac redisserit Avunculus æternum colendus *Spizelius* in *Helsden-Schrift* p. 19. ita multo minus ab Orco aliqua delineatio fortis est petenda, nec à sagis absq; summa in Deum contumelia oracula exspectanda. Siquidem sortes nostræ in manu Domini,

non

non diaboli; quare etiam nullo tempore apodictice sed saltem probabiliter eventum possunt nosse ac annunciare. Imò hæc præscientia non omnibus competit sagis; cum enim operationes Satanae sint multifariae, per singulas sagas non omnes illas exequitur, sed hanc magis ad illam actionem, illam ad hanc peragendam instruit, ut una in hac magia parte magis excellat, altera in alia.

§. XXV. Mirabilia verò etiam faciunt, cum enim Magistri omnium artium periti sint complices, statim ab ipso illas varii generis incantationes perdiscunt, atque exercent. Notanter autem dico, *mirabilia* eas posse peragere, *non* autem patrare, *miracula*. Ea enim, quæ sunt supra naturam, soli Deo competunt; miracula autem edere, omnem naturam excedit, idè Deo soli sunt adscribenda. *Δαίμονα* nunquam Spiritus immundus fecit, aut facere potuit; benè tamen *Δαυμάσια*. Sæpius etiam puras putas præstigias adhibet, & glaucomata spectantibus obijcit, quibus asseclæ illius Sagæ, oculos hominum decipere solent. Quare etiam non paucorum est opinio, veros serpentes non fuisse, qui à Magis Ægyptiacis è baculis fieri putabantur, sed per glaucomata saltem effecisse, ut spectatores illos veros esse serpentes, per errorem crediderint. Potest etiam esse, ut diabolus non produxerit, sed celeriter adduxerit veros serpentes, præsertim in Ægypto, quæ Africae provincia est, venenatorum animalium mater fecundissima. Agyrta enim Dæmon est velocissimus, qui summa agilitate varia suæ artis potest dare specimina, uti Max. Rever. Dn. D. *alberti*, Præses hodie meus plurimum honorandus, in *Colleg. Pnevum.* nos edocuit. Memini etiam sæpius me ex hospite Magdeburgensi *J. N.* cive ornatissimo atque bene merito audivisse, eum cum adhuc Stolbergæ in ædibus paternis vitam degeret, sæpius ad vetulam aliquam, lac quæ vendebat optimum, tanquam emptorem fuisse missum, semper autem fores clausas, nec ipsum sine pulsatione admissum fuisse, evenisse autem aliquando, ut fores præter spem minus

rectè fuissent obferatz, introisse hinc eum atque cum stupore animadvertisse eam ex clave mulgere lac. Hic sine dubio Amasius illius infernalis aliis in oppido surripuit lac, & huic, mirabili hoc modo, dono dedit. Conferatur Perillustris Dn. Seckendorffius in *Christen-Staat Lib.I. cap.III. §.5.* ubi asserit, multas sagas ex laqueo aut ligno magnam lactis copiam mulsisse, re ipsa autem compertum esse, incolas loci eo tempore lacte fuisse destitutos.

§. XXVI. Accedit ad mirabilia etiam transmutatio substantialis & speciatim imprimis *λυναντρωπία*. Multi existimant, veram illis nonnunquam contingere transmutationem, quemadmodum etiam scribitur, eas in picas mutari, in laudata *Expugnatione Orci p.185.* Sed non inficias inus, divinâ potentiâ mutationem huiusmodi posse fieri, quemadmodum uxor Lothi in statuam mutata probat, sed diabolicâ operâ in sagis hanc perfici negamus. Quicquid enim præstigiator hac in parte agit, astutiâ peragere videtur. Sensem enim istarum muliercularum ita pervertit, ut existiment, se canes, feles, lupos, aut simile quid esse. Vel potest esse, ut diabolus nonnunquam formam assumat ejusmodi lupi (Germ. *Beer-Wolff*) ut male credulum hoc hominum genus magis irretiat suis vaframentis. Interea, ut Wierus observat, ii, qui se in lupos credunt immutatos, immergi somno alicubi jacere comperiuntur, quorum somnia diabolus iis confundit imaginibus, quas hominum oculis præstigiose in pueris vel insectandis, vel devorandis, sive in armento lardendo, aut longe lateque hinc inde vagando objicit veterator ille.

§. XXVII. Illis verò, qui pii sunt, & ab omni cum diabolo ejusque mancipiis consortio abhorrent, per hæc sagarum artificia, rectius maleficia, nocere connititur. Duplici autem modo, vel indirectè, vel directè hoc tentat. Indirectè; varias tempestates, tonitrua, grandines ac fulmina excitando, quibus sæpissime fruges irreparabile damnum accipiunt, homi-

nes-

nesque famā labore, nonnunquam etiam perire coguntur. Licet enim DEUS auctor sit tempestatum, mittatque fulgura, *Job. XXXIX.* ita ut sagæ ne guttulam quidem DEO impediante proferre possent; diabolo tamen permittit tanquam principi aëris, non ratione creationis, sed inhabitationis, ut nonnunquam ex causis naturalibus in pœnam & probationem hominum excitare queat tempestates. Potest etiam, ut peritissimus Physicus, hujusmodi aëris perturbationes sæpius ex causis naturalibus, vel congregatis in cavernis montium vaporibus sulphureis mirā celeritate atque tempore inusitato in certam à sagis præscriptam regionem transferre, ibique turbas dare; quod est aliud *μυριότερον* artificium.

§. XXVIII. Nequaquam verò pro lubitu hoc peragere potest, sed semper strictissimè permissionem divinam observare tenetur. Heu quanta, quanta nobis inflixisset damna, nî à Deo bestia hæc immanis frenum pateretur Totus jam periisset orbis, si Deus illi indulxisset, vehementissimè jobi liberos ventorum vi abripere, atque opprimere potuit, servos etiam & pecora igne de cœlo delapso absumere: quod nobis non faceret, si semper posset? Cum autem Sagæ arctissima conjunctione illi sint adstrictæ, superstitione illis præscribit media (qualia esse solent: Certos scribere characteres, herbas quasdam aut pilos porcorum coquere; scrobi effossæ aquam infundere; filices post tergum in occidentem ejaculari, torrentis aquæ arenam in aërem projicere, scopas in aquam intingere, cœlumque versus dissolutas spargere &c.) quibus fiunt illius synerge, atque aliqua ex parte cooperantur. Nec interveniunt saltim, ut *Godelmannus* voluit, sed etiam ut ministri, quibus aliquis utitur, aliquid efficiunt; alias enim experientia docuisset, quod sublata Saga effectus nihil ominis fuisset subsecutus; cujus contrarium communiter accidit. Exemplorum cùm ubique extet ingens numerus saltim unum attingam. *Bodinus* refert ex Actisque vocant, Inquisitionis, Anno 1488. in diœcesi Constantinensi ali-

quando grandinem & imbrem decidisse tanta vehementia & non sine magno ventorum impetu, ut per quatuor milliaria variz fruges damnum ceperint maximum. Cum autem agricolæ vehementissime in sagas invehentur, duæ illarum interceptæ sunt, Anna von Windelen & Agnes, quæ primum quidem omnia pernegarunt; cum autem inquisitioni committerentur, fassæ sunt, quamlibet die aliquo in agrum sumtâ aqua, ivisse, scrobem effodisse atque circa meridiem aquam scrobi infudisse, quò tanta exorta sit tempestas. Quemadmodum verò hoc satanicum genus tempestates movere, ita etiam facultate dæmonis fulte eas removere possunt; suum in commodum inque aliorum detrimentum; uti *Paul. Gbirland. de Sort. q. 6 n. 17.* docet. Non autem solum tempestatibus lædunt, sed & incendiis. Fincelius meminit, A. 1535. oppidum Sveviæ in Kunkenthal subito incensum atque exustum esse quod diabolus, operante saga perpetrasset.

§. XXIX. Directè simile quid tentat diabolus, idque vel mediatè, vel immediatè. Mediate per intoxicata, & veneno mista; quemadmodum supra audivimus, sagam prænobili puellæ obtulisse nucem venenatam, quæ hujus esuimiferrime torquebatur; Item quando occasionem prebent eundi per loca putridis & virulentis habitibus scatentia, ut D. *Jac. Martini* existimat, in *dissert. Act. Mag. §. 26.* Huc etiam pertinet, quando corporibus aliorum immittunt vermes, aut erucas, communiter Eben vel böse Dinger, unde intolerabiles cruciatus. Ludin diabolus hac ratione cum lamiis ut circulator, quo sibi persvadeant omnia suis incantationibus, pulveribus & signis esse adscribenda; Cum tamen solummodo ab ipso proficiscantur. Quemadmodum autem supra diximus, sagas ciere & removere tempestates posse; ita etiam asserimus, morbos inflictos per sagas (salva Theologorum sententia, qua Magicam hanc Medicinam non negant, sed improbant & prohibent,) curari posse. Exemplum si lubet inspicere, duo proferamus. De Carolo Martino Præfecto Laodunensi refertur, eum cum audivisset in vicina pauperem

rem mulierem, in Valle à Saga esse fascinatam, misericordia commotum saga necem interminatum fuisse, nisi morbum foeminae illi adimeret. Itaque illa ad pedes cubulis venit, vultum in terram demittens, manus jungens, diabolum maximum magna voce appellans, subinde preces renovans, voces incognitas aliquot repetens, frustra panis ægrotæ tradit, quæ eodem momento cœpit convalescere. Contigit etiam meo tempore in aliqua urbe ut vir quidam magnæ dignitatis certo tempore cruciatus & doloris senserit ingentes; tandem vetulæ maritus ebriofus fassus est, se suamque conjugem illi hoc parasse balneum, quo audito, ulterius Magistratus inquisivit, fatente tandem reo, se, cum æquus illius in finibus suis sæpissime pastum ivisset, tandem conclusisse, damnum hoc alio modo se vindicaturum esse; quare una cum vetula se aliquando ex singulis equi vestigiis partem arenæ summisce, atque in marsupium reposuisse, quod conjux in camino suspendisset, idque singulis diebus circa meridiem aciculis grandioribus punxisset, ex quo doloros ingentis & acerbissimos ille hausisset; compertum etiam est, statim post intermissionem illius punctionis & abjectionem marsupii nullum eum amplius cruciatum animadvertisse.

§. XXX. Nulli autem ætati videntur parcere; infantes enim cum adultis infestant sæpissime, nec est, ut de illis amplius quid proferamus, cum supra jam notaverimus, quomodo baptizatis & nondum baptizatis insidientur; hoc saltem addam, eas ex coctis infantium corpusculis unguentum suum, quod in Italia unguentum paganum audit, conficere, eoque sanis obesse.

§. XXXI. Adultos autem variis lædunt modis, speciatim etiam pestilentissima illa ligatione, quæ conjugibus magno est impedimento. Diabolus enim, spiritus immundus & fornicationis patronus, ordinem sacrum conjugalem non uno modo infestare studet, ac imprimis hoc nefando, quo animus conjugum concors divellatur, & pactum venerabile rumpatur. Licet enim naturalibus non destituamur causis; quæ coituris possint

possint esse impedimento; ille tamen stygius veterator nonnunquam cum asseclis suis nequissimis hoc operatur, inque ipsis nuptiis novos conjuges magice ligat. Modus viderur esse in aprico; vulgo enim seram in ipso copulationis actu cum incantatione claudunt, eamque una cum clave in aquam aut puteum projiciunt, aut lingulas implicant, unde diabolicum hoc scelus etiam *Destel-verknipffen* dicitur; quanquam Scholastici & Casuistæ communes modos impediendi recenseant quinque, quos apud illos vide. Nam juveni mihi honestas indicat silentium.

§. XXXII. Utrumque autem nonnunquam ligant sexum; masculi tamen est frequentior. Conferator *Gerhardus Tom. VII. Artic. de Conjug. 66.* atque *Godelmann. dict. tract. Lib. III. c. 6.* Exemplum nobis sistit Celinde, quæ in ipsa nuptiarum solennitate à mago attracta deliquium animi repente passa fuit; *Expugn. Orci p. 248.* Probabile vero est, quod Casuistæ tradunt, maleficium illud ligaminis aliquando esse absolutum seu universale, aliquando tantum respectivum, puta respectu solius conjugis: aliquando perpetuum, aliquando temporale. Dubito verò de absolute perpetuo. Quemadmodum enim nullam Pluto infernalis possidet potentiam absolutam, sed semilla ad beneplacitum Altissimi est restricta; ita etiam hac in re permissum temporis spatium nullo modo potest ampliare atque prolongare, sed cum fuerit præterlapsum, nodum iterum solvere tenetur. Quicquid etiam hac in parte Medicis est impossibile, sagis evadit possibile; possunt enim, imprimis si ligamen adhuc possideant, aut illud recuperare possint, facilissimo modo iterum nodum rumpere, eoque conjuges liberare. Exemplum vide apud *Paulum Gbirlandum in Sort. 6. n. 15.*

§. XXXIII. Atque hac ratione mediate sagas hominibus nocere probavimus; jam, immediate hoc eas etiam præstare posse, ostendemus. Immediate verò dicimus nocere sagas, si sine ullo adhibito instrumento per se ipsas damnum aliis

in-

infigant. Communitè; verò sic sagæ visu lædere, atque, ut pro vulgo putatur, infantes emaciare dicuntur; probabilius autem videtur, non intuitum, sed halitum venenatum ex oculis aut ore quandoque emissum id præstare. Deinde multum etiam potest pusillanimitas, & pavor aspicientis conferre. Nam qui vetulam extimescit, dum male compositum vultum intuetur, sua sibi cogitatione malum conflatur. Nemini etiam imaginationis vis potest esse ignota, (de qua integrum librum conscripsit doctissimus Medicus, *Th. Fienus*,) ex qua non leves sunt motus spirituum & humorum, qui per eam excitantur & varias alterationes producant. Simile quid *Plinius Lib. VII. cap. 2.* & *Gellius Lib. IX. N. Ac. 4.* de Triballis & Illyriis tradit, qui visu effascinarint, quos diutius sint intuiti.

§. XXXIV. Non visu autem solum, sed quandoque invasione ipsa homines infestare assolent. Sic *Casp. Goldvvurm* refert, in diœcesi Argentinensi, sagas lignarium aliquando, ut ipsi videbatur, sub grandium felium forma invasisse, atque gravissime vexasse, ut tandem commotus fuerit, vim vi repellere, atque rutro se defendere, quem postea eventus edocuerit, eum non feles, sed sagas vulnerasse.

§. XXXV. Quemadmodum autem homines, ita bruta quoque, ut eò magis hominibus noceant, nonnunquam lædunt. *Sprengerus in maleficio* meminit Sage, quæ tres & viginti eqvos mercatoris Ratisbonensis affecerit morte, dixeritque fossam tantummodo à se factam esse, in quam pulveres à diabolo sub limen januæ injecti fuissent. Nequaquam autem omnia bruta morti tradere conantur, sed plurima si possunt reddunt inutilia, lac suffurando, abortus procurando, vires debilitando, aliaque damna inferendo; de quibus omnibus nobis tacentibus experientia satis superque testatur.

E

§. XXXVI.

§. XXXVI. Quicquid autem vel hominibus vel brutis nocendo hac in parte præstant, Dei permissione saltim faciunt. Vide supra §. 7. Antistes Magdeburgensis quondam, de Pastore Neapoleos retulit, Sagam 1053. Wolmirstadii combustam, falsam esse, voluisse se sæpius Pastorem illum in periculosum morbum conjicere, nunquam autem, DEO nolente, potuisse. Quem fugit, etiam iudices lædi ab iis minime potuisse, licet voluerint? Atque hoc singulare privilegium iudicibus à DEO concessum esse videtur, quo sine metu iustitiam exercere possint. Idem verò & aliis piis hominibus competit. Sola nempe illa ad omnia utilis Pietas ardentibus quotidie precibus fulta, fatanicam potentiam repellit, atque avertit, quod exemplum Rostochii in iudice corroborat; Illi enim, perhibente *Godelmanno*, Diabolus à saga imploratus, damnum inferre voluit, in carcerem autem ad sagam reversus, dixit se nihil exequi potuisse, propterea quod præcibus DEO se commendasset. Deficiente verò DEI permissione, brutis etiam diabolus & sagas nihil mali infligere posse, impotentia & petitio diaboli, quo migraret in fues, ad oculum demonstrat *Matth. VIII. 31.*

§. XXXVII. Vidimus hætenus rem quam habeant cum hominibus; jam ad enarrandam conversationem, quam sæpissime Acharontica illa gens cum dæmone instituit, pergimus. Offert autem hic se nobis vexata illa, & à multis prolixè tractata quæstio, num sagæ ad conventus suos à Diabolo revera portentur aut abducantur? Nos per duas propositiones particulares totam rem breviter expediemus. Aliquando nimirum verè, aliquando tantum apparenter id fit. *Vere*, quando revera atque *σωματῶν* transportantur; *Apparenter*, quando incantationibus diabolicis deluduntur, ac somnis ecstasticis atque profundis mentes illarum obfascinat veterator, ut volare, comessari, saltare videantur sibi.

Ab hac nostra sententia Andius ille sine Bono, uti à non-
 nemine anagrammaticè salutatur, *Johannes Bodinus*, disce-
 dit, existimans, abreptionem apparentem etiam fieri reve-
 ra, hoc saltem discrimine, quòd animus tantum abripiatur,
 corpus verò inanimatum domi relinquatur. Sed hanc sen-
 tentiam esse absurdam, sole meridiano clarius apparet.
 Quis enim solutionem animæ à corpore dicet sine interven-
 tu mortis fieri posse? Si mors intervenit, reàssumptione
 corporis dæmones mortuos resuscitare posse sequitur; quòd
 miraculum, & solius DEI proprium, artibus autem magi-
 cis nulla ratione, ut supra diximus, effici potest. Nostra
 verò assertio probari potest ab experientia, possibilitate, at-
 que confessione sagarum. *Experientia*; Ita *Delrio* addu-
 cit mulierem, quæ maritum secum duxerit, qui tamen cum
 non decenter se gereret, atque inconsiderate nomen DEI
 eloqueretur, recedentibus confœderatis mansit solus in loco
 abrepto, re ipsa expertus, non inanem illam aut imagina-
 riam fuisse abreptionem. Et quis animo vellet fluctuare,
 Diabolum hac gaudere *possibilitate*, cum non excedat vires
 diaboli? Spiritus enim licet sint diaboli, formas tamen as-
 sumere corporeas possent, si opus haberent, quibus medi-
 antibus operationes tales edere valerent. At verò his am-
 bagibus non videtur opus esse. Quæ enim hac in parte est
 bonorum angelorum potentia, ea & malorum. Jam au-
 tem exemplum Habacuci translatum notum est; E. & dia-
 bolis competit potestas in sagarum corpora transportanda.
 Nam qui essentia conveniunt, illos etiam in naturali po-
 tentia convenire concludimus. Præterea, ab actu hic quo-
 que ad potentiam V. C. Celebris est apud antiquos scripto-
 res Simonis Magi evectio in sublime. Vid. *Epiphan. hæ-*
res. 23. Eusebius Libr. XII. cap. 14. &c. E Recentioribus
 refert *Lutherus ipse in Colloquiis Mensal.* Diabolum facer-

dotem Halberstadiensem, Magnum, dictum Johannem Teutonicum, Anno 1217. noctu abripuisse, atque in tres urbes duxisse, in quibus Missam in festo Nativitatis CHRISTI celebrasset. *Confessio* etiam unanims sagarum veritati magnum videtur accendere lumen; licet enim non omni, nec semper sit credendum, quoniam diabolus quandoque mentes illarum effascinat, tamen si *ὁμοθυμαδόν* hoc asserunt, non possumus non aliquem illis relinquere locum.

§. XXXIIX. Apparentem abreptionem iterum experientia atque possibilitate claram reddere possumus. Megalander noster *Lutherus* meminit iterum historię ex Johanne Keisersbergio, quod vetula aliqua ut prædicatorem argueret mendacii, qui talia docuerat esse falsa, ferio eum vocaverit, & adspectante illo sese inunxerit, sedensque in furca, jamque volens evehi, statim obdormiverit, & quibusdam gestibus hinc inde se moverit, donec de scamno deciderit, & vulnus in capite acceperit. Sæpius etiam laudatus *Carpzovius* de Saga quadam scribit, *Crim. II. quest. 48.* quod quæstionibus exposita confessa sit, se ea ipsa nocte ac hora interfuisse lusibus diabolicis, qua maritus juramento præstito asseruerit, se eam tum in lecto diligenter observasse.

§. XXXIX. De Tempore si quærat, hi conventus imprimis in diem Walpurgis incidere dicuntur. Dicitur autem ille à virgine hujus nominis in cœnobio ad urbem Eisted in Bavaria, ordinis Benedicti, perhibente *Dress. de Festis p. 98.* quo die alias Philippi & Jacobi Apostolorum celebratur festum. Jungitur huic Johannis & Jacobi festivitas, quâ solenniter conveniunt. Verosimile tamen est, non omnes semper convenire, sed
jam

jam hunc pagum, jam illum seorsim comparere; uti supra prædicatus Vir omni doctrina politissimus in *Exp. Orci pag. 182.* docet.

§. XL. Locus in diversis regionibus est diversus; plerumque autem comitia in sylvestribus, montanis vel subterraneis atq; ab hominum conversatione diffitis locis habentur. *Mela Lib. 3. cap. 44.* montem Atlantem nominat; *de Vaulx* Magus Stabuleti decollatus, fatebatur 1603. in Hollandia congregationem frequentissimam fuisse in *Ultrajectinæ* ditionis aliquo loco. Nobis ab hoc conventu notus atque notatus mons Bructerorum, Melibocusaliàs dictus in ducatu Brunsvicensi, vulgo *der Blockberg* oder *Heweberg* Peucero *der Brockersberg* & *Tilemanno Stellæ der Bogels-Berg*, perhibente *Ortelio in Thesauro Geogr.* Sed cum de re ipsa jam disseruimus, de loco non adeo solliciti sumus. Vide sis etiam librum sæpius commemoratum *E.O. pag. 309. 328. seqq.*

§. XLI. Ultimum ac quidem pessimum actionum jam aggredimur genus, nefandum nimirum atque spurcissimum cum diabolo congressum, quem nonnulli reverà fieri asserunt, alii autem, & quidem, uti videtur, melius inficiantur. Illi pro sua sententia tuenda afferunt corpora cacangelorum assumpta, quibus mediantibus cum sagis coire possint. Sed, licet illa nonnunquam assumere possint; negamus tamen, actiones sic posse perpetrari eas, quæ à sola dependent humanitate, qualis est generatio. Jam autem cuilibet constat, ad eam spectare semen, quod non nisi ab alimento descendit; unde autem angeli alimentum capiant, cum essentia sint spiritualis; Quare nullam materiam etiam generationis, hoc est, semen habere possunt. Sed affectu hujus sententiæ objiciunt: quod non habet per se, potest possidere per accidens

dæmon. Cum enim sit spiritus callidus, facile alii surripere
sagæque infundere poterit. Sed quanquam in aliis rebus talibus
possit uti præstigiis, nequaquam tamen illæ in generatione lo-
cum inveniunt. Nam generatio non admittit tot ambages
ut semen, tanquam valde spirituofum, prius surripi, deinde inte-
grum & validum transferri, & tandem in uterum sagæ immitti
possit. Sed, quò rem suam stabiliant veræ generationis asserto-
res, obtrudunt locum illum decantatissimum *Gen. VI. 4.* Ex
hoc, inquiunt, luce clarius patet, dæmonem cum sagis posse
coire; expresse ibi enim asseritur, quod filii Dei, qui dæmones,
ingressi fuerint ad filias hominum. Nolo fabulam ex nugarum
pleno Zenorena à *Max. Rev. Dn. D. Pfeiff.* adductam pluribus
recoquere, atque, quinam illi filii DEI fuerint, eruere; videatur
ejus *Præf. der Erquick. St. Schamchassai & Usel* fornicatoribus
atque spurcissimis angelis; nobis autem sufficiat in præsentia-
rum ex *Bisselii Ruinis Illustribus Dec. I. pag. 287. & 288.* simile
figmentum afferre: *Filii Dei*, inquit, *non angeli, sed homines,*
divinis olim addicti; posterì Sethiani, stirps humana. Sane
deliriis hisce plurimum, ac præter omne meritum, angelorum
est infamata natura; quæ revera tam corporum, quam deside-
riorum Veneris experta est: ac quando, malis in spiritibus, usum
tori vel exercet, vel patitur, eam illa voluptatem obscenam men-
titur, non experitur. Mentitur igitur & Mahomedes sacrilegus
dum Harodum & Marodum cælestes genios narrat, a Deo quondam
in terras esse missos, ut mortalium in mores, ac tribunalium præ-
sertim æquitatem, inquirerent; eos autem in ades incidisse, per-
noctandi gratia, quarum dominus domo tunc abesset; sola vero
præsens esset, elegantis formæ, materfamilias. Hanc eos, post ac-
cusatum apud illos, solitis uxorum querelis, virum suum, adhi-
buisse mensæ: cænatosque delicatissimis epulis, vini generosioris
copia, per laute tractasse. Verum illos, cibis insartos, ac temeto
saucios, in hospita cupidinem exarsisse: sollicitatamque conatos
oppri-

opprimere. Mulierem spondisse, gratificaturam se, si prius ab eis, quam via tenderetur in cælum, & indidem rediretur, didicisset. Id angelos ei confestim, quanquam arcanum ingens aperuisse. Sed illam hac usam notitia, delusa geniorum expectatione fæda, sursum in cælum evolasse: tantique sceleris tentati reos, apud Deum, angelos peregisse. Secundum quæ, mulierem quidem accusationis retulisse pretium; ut Veneris in stellam transformaretur: Harodum autem & Marodum sollicitationis improba reportasse poenam: ut ingenti ferrea relegati catena, capite, corporeque medio tenus, Babylonis, nescio quo puteo demersi pedibus sursum versis, penderent; laturos tormentum hoc, & tam cruciabile supplicium, quoad homines terra ferret. Hactenus *Bisfelius*. Nugæ! Rectius, uti simplicius, statuitur, filios Patriarcharum id temporis rem cum filiabus hominum profanorum habuisse. Quod autem congressum *prolificum* cum sagis attinet, mihi præ aliis aridet sententia Præceptoris ac Promotoris mei *Dn. D. Alberti* in Collegio Physico data, diabolum non adhibere ambages furando & transferendo semen alienum, sed quando rem videtur habere cum saga, loco sui supponere magum, quod facillime præstare potest per præstigias. Consulto autem dixi: *prolificum*. Nam qui talis non sit, à diabolo per præstigias, adhibitis certis instrumentis, facile fieri, & sagæ titillando falli possunt. Plura de hac re disserit *D. J. H. Pott*, quem vide sis in *Tr. de coitu nefando sagarum*.

§. XLIII. Atque sic historiam sagarum, quantum in nobis situm fuit, pertexuimus; placet ex *Bisfelio* adhuc eam insigni diaboli facto claudere. Quemadmodum in omnibus se ut simiam Dei; ita etiam Dei instar post exhalationem animæ se fecisse Divas suas vult videri. Doctissimus ille *Jesuita* in *Dec. II. Ruin. Illustr. pag. 277*. Nos, inquit, annis abhinc quinque supra viginti sagam novimus, aniculam:
quam,

quam, plurimorum licet scelerum ream, ac sathanici concubitus damnatam, sathanas tamen Divam facere conatus est. Eam enim, postquam, sub Augusti mensis exordium, carnifex fune strangulatam, in cineres incendio redegit: non esse proxima mulieribus, eorundem criminum participibus, Lucifer infernus exhibuit cum radiis circum caput, admirabilique totius corporis splendore gloriosam. Id agebat, ut illam & Deam, & cœli compotem esse mulierculis probaret, confœdustis (ita dicebant prisca, profoederatis: ut est apud Festum) ejus: quo minus formidarent.

CAPUT III.

PORISMATICUM

PORISMA I.

Revera dantur Saga.

Sequitur hoc ex dictis, contra Atheos eorumque agnatos, qui diabolum & consequenter sagas quoque negant. Refert Petrus Mamorius, observante Polyhistore insigni Spizelio de Gvilielmo Lurano, à Bodino M. Wilhelm de Line dicto c. l. p. 8. Doctore Theologo, accusato magicarum artium, condemnatoque A. 1453. 12. Dec. quod diabolo promississet, se prædicaturum, fabulas esse, quicquid de magis dicatur; quin etiam penes ipsum mutæ obligationis instrumentum fuisse inventum, quo egregius scilicet iste Theologus dæmoni fidem dederit, juraveritque, se publice docturum, nullam prorsus ejusmodi de sagis sermonibus fidem esse tribuendam.

Hujus

Hujus farinae Petrum de Apone, medicinæ Doctorem, etiam fuisse Bodinus *Demon. pag. 7.* memorat, qui nullos esse spiritus, nec sagas acerrime propugnabat; eventus autem docuit, eum maximum in Italia fuisse Magum. Ex hac perversa defensione fluit etiam nonnullorum de pœna sumenda sententia mitior, siquidem hac ratione Abrahamus Palinghus sagas adversus judicium severitatem defendit. Wierius etiam quo minus Præceptorem suum, suæ ætate Magorum principem, Cornelium Agrippam nec Dominum secum ducentem, illius nigrum canem, h. e. diabolum offenderet, neutiquam illas esse puniendas, evincere conatus est.

PORISMA II.

Strigeportium Jus Canonicum c. Episcopi, 26. quest. 5. perperam negat.

DE veritate judicii hujus nostri è supra dictis constat. Nec Juris Canonici autoritas contra rationem & experientiam quicquam valet. Quomodo verò Cadmei fratres in Papatu hic invicem pugnent, vide apud Voetium *dispp. selectar. part. 3. p. seqq.* Laborant quidem, inquit ille, ut Jus Canonicum post emendationem Gregorii XIII. diserte in negatione Strigeportii perstans cum communi modernorum sententia & Bullis Innocentii VI. Julii II. Adriani VI. Clementis VII. concilient: sed frustra. Del-Rio ad desperationem adductus *Libr. V. Sect. 6. § 16.* nodum rumpit, fuse differens, Canonem illum nullius esse auctoritatis. Optime. Bene dicenti nos applaudimus.

PORISMA III.

Neutiquam licitum est à demone petere aliquod officii genus, puta consilium, sanitatem & ejusmodi, etiam citra pactum, neque, etiam ea obsequia oblata acceptare.

Claret è spura dictis. Non enim facienda sunt mala, ut eveniat bonum; juxta Canonem Juris Nat. repetitum à Spiritu S. Rom. III. 8. Contra Jesuitam, *Leonardum Lessum*, statuentem dicentemque *Libr. 2. de just. cap. 44. dubio 10. licitum esse, petere verbo a diabolo, ut desinat nocere, modo id non petatur deprecando.* Sed nostra assertio firmiter tenenda est ab orthodoxis; ut rectè ex ipsis Pontificiis inquit *Raphael de la Torre, Theolog. D. & primariae Cathedrae Salmanticensis Professor, summa Theologica. Tom. II. pag. 150. ubi Raphaël hic de illo Satanæ patrono pluribus triumphat.*

PORISMA IV.

Impie Pontificii nonnulli matrem Lutheri pro Saga habuerunt, sicut Patrem pro diabolo.

Consequentia est firma: Matri Lutheri non competit definitio sagæ; Ergo impie illi tribuitur definitum; Contra calumniatores è Papistis. Fontanus enim non erubuit asserere, ex concubitu Dæmonis incubi cum matre Saga (quam *Sapius* balneatricem fuisse scribit) hanc prolem, Lutherum, esse natam. Eodem modo cum *Johanne Naso*, hoste Lutheri infensissimo, *Gretserus* prodit, Patrem illius fuisse Satanam, qui in forma incubi assumpta, cum

ma-

matre coivisset. Idem sentit infamatus ille *Koglöffel Cochleus*, nec non *Benedictus Genebrardus*, *Professor Paris. in Chronolog.* alique, uti adnotat *D. Hoe in Triumph. Luth. pag. 3.* Quemadmodum autem frequentissime hæc videtur mendaciorum esse natura, quod testante *Lactantio*, coherere non possint: Ita etiam singuli hujus atrocis mendacii Autores circumstantias alio modo enarrant; nonnulli enim in balneo, uti *Serarius*, alii in ædibus Lutheri, uti *VVierius*, alii in cœlibatu, alii in conjugio nefandum contigisse concubitum, referunt. Sed DEUS te increpet, Satanas! Tanta vero hujus mendacii est fœditas, ut nonnulli Pontificiorum hoc ipsi refellant & coarguant. *Florimundus Ramundus*, perhibente *Dannbauero in memor. Lutheri pag. 5.* Consiliarius quondam Regis Galliæ, ex Calviniano Pontificius factus, sub cuius nomine Jesuita Ludovicus Richeomius in scriptis latet, attestante splendido Ecclesiæ Hamburgensis quondam Sidere, Avunculo meo desideratissimo, *D. Anton. Reifero*; (cujus Dn. Fratrem una cum tota sua & illius familia, clementia divina Numinis prosperitate, uti valetudinis & fortunæ, quam diutissime largiatur!) in *Erinnerung der Ursachen*, præfat. & successore dignissimo *Dn. D. Mayero in Vind. Luth. Apoc. pag. 68.* candidè: Ego, inquit, *matrem Lutheri cum Demone rem habuisse, pro vero affirmare nolo.* Huic etiam consentit *Henricus Spondanus* Apomiarum in Gallia Episcopus, qui nullo modo in *Annal. Baron. ad Anno 1517.* Lutheri matrem in crimen vocat, sed potius hanc prolem ex homine, sicut cæteros homines, procreatam esse affirmat. Pluribus mendacium hoc castigatum vide sis in *D. Job. Mulleri Defenso Luthero & defensione defensi Lutheri.*

Johanna d' Arc non fuit Saga, sed heroina.

NItitur eadem, quā prius, consequentia. Fuit autem hæc Johanna d' Arc, aliās insignita pucelle d' orleans, ovibus primum pascendis operam dans, Anno 1419. celebris in Gallia, & in ducatu Baarenfi Lotharingæ, penes Vo-
 couleur nata. Contigerat tum temporis, ut Angli duobus commissis præliis, victores atque dominatores totius fere Galliæ evaderent; sed hæc puella animo erecto atque magno profitebatur, se adjutricem Carolo VII. in bello futuram angelosque feliciter à finibus Aureliæ, pulcherrimæ ad Ligerim urbis, profligebat, Regemque armata manu Rhemum ad coronationem ducebat; oppugnatis autem atque expugnatis multis urbibus tandem ab Angelis capta atque sub prætextu veneficii, quod ex variis rebus semper feliciter gestis concludebant, 1430. Rotomagi combusta est; familiam illius Carolus ille nobilitavit, unde posterì de Lys nomine notabantur; Uti pluribus hoc refert *Zeilerus in Reise Beschreibung durch Frankreich, cap. 3. Stephan. Pasquier, Richardus de la France Libr. 6. cap. 4. & 5.* Quò etiam gesta ejus ad posteros transmitterentur, statua, in qua imago illius sculpta, sagoque induta cernitur, erecta, atque in pontem Aurelianum posita fuit; quemadmodum hoc etiam ex discursu Geographico *Plur. Rev. M. Guntheri* didici. Dicimus autem eam non sagam sed heroinam fuisse, per repetitam (à definitione ad definitum, negative, quoque) consequentiam. Possent quidem actiones ejus feliciter semper peractæ, atque à muliebri genere alienæ aliquam gignere suspicionem; sed quem fugit, fortunam audaces juvare, atque nonnunquam mulieres viros antecellere multis?

Clare

Clare hoc nos illa inter columbas enutrita Semiramis, primum Menonis, dein Nini uxor, edocet; illa enim animo virili hostes plurimos repulit, atque incomptis crinibus ad prælium festinavit. Vide sis post antiquos Scriptores è junioribus *Biss. Ruin. Illustr. Dec. I pag. 462.* Quicquid verò uni potuit contingere, illud etiam de alia conijcere non erit absurdum.

PORISMA VI.

Mulier que Attilam à finibus Augustæ retraxit, Amazonum similis, non saga videtur fuisse.

CUM nuper in Patria dulcissima Evangelicæ veritatis scatebra, ut D. Schupp. in *Apolog. pag. mih. 205.* audit, per aliquod tempus essem, etiam antiquitatem illam celebratissimam, ac in turri Minoritarum egregie ad iconis adjunctæ modum depictam, de muliere scil. illa audace Attilam in fugam conjiciente, contuitus sum oculis, quam Sagam vulgo credunt fuisse. Videtur enim multis hoc certum, ex actione illa haud vulgari, qua ter repetita voce horrenda RETRO, Attilam totius id temporis orbis fere hostem, atque devastatorem pessimum, nec non flagellum DEI gravissimum, à finibus Lyci feliciter repressit. Copiam inscriptionis fecit mihi Amicus, Cognatus atque Fautor colendissimus, Symmysta Augustanus M. G. Spizelius, ex refertissima Parentis Bibliotheca, quâ adscripta tota historia clarius sese habebit. Inscriptionem hanc uti & Picturam adductæ historiæ in Titulo statim, hujus Disputationis conspectas dedimus; Heupoldus vero totam rem sequentibus latino & vernaculo idiomate scriptis distichis inclussit:

Anno quater centesimo
 Quartoque quinquagesimo
 Partum sacrae post virginis
 Audax, furensque foemina
 Perterrefecit Attilam
 In transitu celeris Lici
 Ubi vires recolligit,
 Ter clamat alto murmure
 Fugam capesse o Attila.
 Res ut vides haec integra
 Hominum duorum niti-
 tur,
 Nempe Attilae, atque Fo-
 minae.
 Ut nunc canam, funda-
 mine.
 Oenotrium postquam so-
 lum
 Furens reliquit ultimo,
 Ibat domum cum milite,
 Praeterque spem sic accidit,
 Occurrit illi percita
 Oestro, caballo foemina,
 Clamore rumpens sidera,
 Magno terrore consonans
 Dilecte nobis Attila,
 Fugam salutem quaerito,
 Omnes abominabili
 Hoc territi sunt omine.
 Velut viatoris lepus
 Transversa tentat limine
 Sibi viator autumat,
 Instare casus pessimos.

Das heist auff teutsch fast ungefahr
 Vier hundert funfzig un vier Jahr
 Nach Christi des Herren Geburt,
 Als damahlen gezehlet wurd.
 Ein unsinnig Weib boßer Art,
 Den Attilam erschrecktet hat,
 Als er wolt über den Lech setzen
 Bey Augspurg sich seins Leyds

ergeben,
 Schrey sie dreymal greulich allda:
 Weich hinter sich O Attila.
 Die ganze Historia wie du siehst,
 Auff zwö Person gegründet ist.
 Den Attilam und einem Weib,
 Davon ich ikund weiter schreib.
 Als aus dem Land Italia,
 Das lezt mahl zog der Attila
 Nach Hauß mit seinem ganzen Heer,
 Ist ihm damals ohn all's Gefahr,
 Begegnet auff ein'm stolzen Roß,
 Ein rasend Weib unsinnig groß,
 Die mit gar erschrecklicher Stimm
 Dreymal, die Wort zuschreye
 ihm:

O du mein lieber Attila,
 Weich hinter sich zurück allda.
 Das hielt nun, nach laut der Ge-
 schicht
 Für ein böß Zeichen männiglich,
 Als wenn noch einem dieser Zeit
 Ein Haas läufft über den Weg-
 scheid.

Hält mans für ein Prälagium,
 Ja für ein böse Weißagung.

Carolus Stengelius in Commentario Rerum Augustanarum Part. I. cap. XXIII. rem ita depingit :

Anno CDLI. Attila Hunnorum Rex ex Pannonia maximum & apparatissimum in Galliam exercitum duxit. Is omnium post homines natos mortalium maxime ferox, & superbus, qui obvia quæq; fulminis in morem protrivit, disjecit, atq; V. Beda teste, adeo intolerabilis Reipublicæ remansit hostis, ut totam pene Europam excisis civitatibus atq; castellis corroderet. Prodidere privati Augustanorum annales, urbem ejus tempestatis vi concussam, fœde vastatam, ædiculam, quam cœmiterio post Afræ mortem additam diximus, inflammata, nec quidquam præterea de tanta clade memorant. Attamen Nicolaus Olaus hæc præterea scribit : adhuc traditur quædam mulier fanatica, equo infecta, Attilæ redeunti ex Italia in Pannoniam, sub trajectum Lyci amnis, inter Rhætos & Vindelicos defluentis, ter frementi voce acclamavisse : Retro Attila. Hæc Historia nostra ætate depicta est in turre, prope Ecclesiam Minorum Conventualium. Constat hinc, mulierem illam fuisse fanaticam aut valde iracundam; ex his autem inferri non potest, eam fuisse sagam; nam si omnes mulieres furentes, aut iræ æstro percitæ huic societati essent adjungendæ, pauci in universo orbe extarent anguli, qui sagis non abundarent. Potius inde colligimus, fuisse mulierem multum in bello versatam, nec ulla hostium copia perterritam, atq; ex his magnam. Sicuti ejusdem generis mihi videtur illa fuisse, quæ Druso privigno Augusti, cum Albim transire vellet, apparuit, eumq; ne ultra progrederetur, prohibuit. Dicimus autem eam Amazonum similem fuisse sive ad antiquas sive recentiores respicias. De illis Justinus L. II. c. 4. alique videri possunt. De his prohibent quod in Imperio Monomotapa, Africæ regione, vivant, atque vice mulitum in bellum proficiscantur. Quemadmodum verò nonnunquam canes in re militari ibidem adhibet Rex, ita has amazones furore canum instar pugnandi cupiditate etiam in hostes flagrare. Quod autem nonnullas gentes in usu receptum habere legimus, ut nempe summo cum furore atque clamore hostem

stem invadere atq; repellere tentent, quemadmodum de Turcis atque Tartaris constat; ita ab hac Amazone Augustana idem potuit observari. Nec inficias ire volumus, in summis nonnunquam Rerum publicarum civitatumque angustiis Deum heroinam aut bellicosam mulierem excitavisse, quæ, ipsius ope fulta, multas legiones antecellere potuerit militum. Frequentissime enim Deus, quo auxilium illius longe lateque pateat, per organa despecta, atque per se nihil valentia operatur. Nolumus, quæ ab aliis dicta, recoquere; quilibet historiâ tum ecclesiasticâ, tum profanâ leviter tinctus exemplis haud destituetur, multasque mulieres instar Fulviæ, Antoniæ uxoris, nihil muliebri præter corpus gessisse fatebitur. Fluit itaque consequentia nostra iterum ex Loco de definitione ac definito. Quæc. mulier operationes suas in conspectu omnium, easque magis bellicosas quam magicas edidit, ea sagarum numero est eximenda. Jam autem nostra hic adducta &c. Ergo. Minor videtur probatione ulteriori non indigere. Ex antea enim dictis satis abundeque apparet, nequaquam eam sagarum instar nocturno tempore Attilæ aut illius exercitui obfuisse, sed luce serena obviam ivisse. Quis etiam unquam tale factum sagarum factionibus adscriptum legit atque invenit? Quemadmodum itaque avium genus ex cantu, campanarum ex sono; ita sagarum ex operatione cognoscimus atque dijudicamus.

Et hæc fuerunt, quæ tanquam primitias studii nostri Academici Patronis atque Fautoribus offerre ausi fuimus. Ingenue autem fateor, nulla in parte hæc esse tanta, ut voluntatem eorum explere, atque vexatissimæ huic obscurissimæque materiæ lucem accendere polleant; siquidem multa aut plane non, aut saltem extremis, ut ajunt, digitis pro imbecillitate virium atque ingenii attigimus. Spem autem non dubiam habemus, fore, ut satis hactenus perspectus, ac per aliquot annos erga nos abunde declaratus favoris ac benevolentia ulterius nobis adspiret Favonius, nec non Patroni illa, qua semper assolent, humanitate in filios, levitati calami ignoscant, memores sapientis asserti:

In magnis & voluisse sat est.

Gloria sit Soli, qui regit astra Poli.

